

โฆทนาสาธุสาร

ฉบับเดือนตุลาคม ๒๕๕๓

พระธรรมเทศนาเนื่องใน วันวิสาขบูชาและวันมาฆบูชา

วันวิสาขบูชาศักราชที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๓

วันนี้เป็นวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนาคือเป็นวันประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณในวันเดียวกันเนี่ย เป็นสิ่งที่อัศจรรย์สำหรับพระพุทธเจ้า แต่พวกเราที่มาเป็นสาวกสาวิกาก็ควรตั้งข้อสงสัยเกิดคิดว่าทำไมประสูติก็เป็นวันนี้ ตรัสรู้ก็วันนี้ ปรีชาญาณก็วันนี้ นั่นนะ ก็พระองค์ก็แสดงถึงคราวเกิดคืออันนี้มีความเกิดขึ้นแล้ว ก็ตั้งอยู่แล้วก็ดับไปเนี่ยสามอย่างนี้ แล้วก็แสดงถึงความเกิดขึ้นคือมีเหตุปัจจัยเหมือนกับเกิดขึ้นมาในโลกนี้ก็ นำเอาคำสั่งคำสอนมาเผยแพร่ให้ชนทั้งหลายที่ไม่เคยรู้ก็จะได้รับรู้ ที่รู้แล้วก็จะได้หายความลังเลสงสัยความเกิดขึ้นซึ่งรูป เสียง กลิ่น รส โณภุชูปพะ ธรรมารมณณ์นะหมายถึงว่าที่อาตมาพูดเนี่ยหมายถึงว่าความเกิดขึ้นก็หมายถึงเกิดใหม่แล้วมันก็ดับไปอย่างรวดเร็วเนี่ยตั้งอยู่เดียวเดียวคือเราทำความเข้าใจแล้วในความรู้สึกนึกคิดแล้วก็สลายไปหรืออนัตตาไปเนี่ยก็เหมือนกันความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปหรืออนิจจังไป ถ้าเราไปยึดติดมันก็เป็นทุกข์ ถ้าเราไม่ไปยึดติดมันก็ไม่เป็นทุกข์ ฉะนั้นทุกข์ทั้งหลายเกิดขึ้นเพราะอารมณ์คือรูป เสียง กลิ่น รส โณภุชูปพะ ธรรมารมณณ์เนี่ยเกิดขึ้น ตั้งอยู่ก็เพราะเราไปติดอกติดใจหรือประทับใจทั้งดีและไม่ดีแล้วก็ทำให้เราเกิดวิตกวิจารณ์สังขารปรุงแต่งทำให้จิตฟุ้งซ่านไม่สามารถจิตสงบหรือจิตเป็นสุขได้ จิตเป็นสุขด้วยความสงบจิตนั้นนะที่พระพุทธเจ้าว่า จิต ตฺ ทน ตฺ สุขาวห จิตที่ฝึกแล้วย่อมนำสุขมาให้ก็เพราะเราต้องฝึกให้ว่าง ว่างจากอารมณ์ ถ้าเราไปฝึกอย่างอื่นนะเอาจิตไปฝึกเรื่องนั้นเรื่องนี้ก็มีแต่ฟุ้งซ่านไม่จบไม่สิ้น แต่เราฝึกให้จิตเราว่างได้นั้นแหละความสงบสุขสันติสุขจึงจะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นเราจะต้องรู้ตรงนี้ สิ่งใดเกิดขึ้นก็เหมือนกับเนี่ยที่เรารู้เนี่ยก็เป็นพุทธะหมายถึงว่ารู้ก็เป็นพุทธะ พระพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ที่เราว่าสิ่งที่เราทั้งหลายรู้แล้วก็ว่างอีกก็เหมือนกับที่เรารับทราบข่าวสารแต่ละวันหรือในหนังสือพิมพ์เนี่ยเราอ่านแล้วรู้แล้วเราก็ไม่ยอมรับรู้รับทราบอีกไม่เก็บไว้ก็คือรับรู้แต่ไม่รับเก็บ ถ้าจะให้เราไปสนใจอีกเราก็ไม่อยากจะไปสนใจ นั่นนะเพราะฉะนั้นเราต้องทำจิตทำอุบายแบบนี้ทุกเรื่องเลย ตาเห็นรูปก็ให้ว่างรู้รูปแล้วก็ให้ว่างจากรูป หูได้ยินเสียงแล้วก็ให้ว่างจากเสียง จมูกได้กลิ่นแล้วก็ว่างจากกลิ่น ลิ้นได้รสแล้วก็ว่างจากรส กายได้สัมผัสแล้วก็ให้ว่างจากสัมผัส จิตได้รับรู้ธรรมารมณณ์แล้วก็ว่างจากธรรมารมณณ์เนี่ย แล้วก็รูป เสียง กลิ่น รส โณภุชูปพะ ธรรมารมณณ์จะได้ไม่ฝังอยู่ในใจเรา ใจเราก็ไม่ติดอยู่ในอารมณ์เนี่ย จิตเราก็ว่าง เขาเรียกจิตเราก็บริสุทธิ์จากอารมณ์จิตเราก็วิมุตติหลุดพ้นจากอารมณ์ เนี่ยเหมือนกับเราได้ตรัสรู้เนี่ยก็คือรู้อย่างนี้ นี่เป็นข้ออุปมาที่ เราจะรู้ในปัจจุบัน อย่างพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นเพราะสังขารร่างกายเกิดขึ้นแล้วๆก็ตรัสรู้ก็เนี่ยเหมือนวันเพ็ญวิสาขะ ตรัสรู้อริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทีนี้เราก็ต้องทุกข์เป็นของควรกำหนดรู้ตามพระพุทธโฆวาทกำหนดรู้ทุกข์ที่ไหน เราก็ตาเห็นรูปเราก็ต้องรู้แล้วเนี่ยทุกข์ๆเกิดเพราะรูป หูได้ยินเสียงก็ทุกข์เกิดขึ้นเพราะเสียง จมูกได้กลิ่นก็รู้ว่าเนี่ยทุกข์เกิดจากรส ลิ้นที่เรารับรสเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด เผื่อน ผาด ขม จืดก็เนี่ยทุกข์เกิด ทุกข์เกิดจากรสที่เราไปติดใจชอบใจหรือไม่ชอบใจก็เป็นทุกข์ กายได้สัมผัสเย็นร้อนอ่อนแข็ง

หรือฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝนก็สัมผัสทุกข์นี่เป็นการสัมผัสทุกข์ ใจที่รู้ธรรมารมณจะเป็นรูปก็ตาม เสียงก็ตาม กลิ่นก็ตาม รสก็ตาม โผฏฐัพพะก็ตาม ธรรมารมณก็ตามที่ประทับใจทั้งดีและไม่ดี ก็ดีก็เป็นเหตุให้ชวนชววยอยากได้ก็เรียกว่าตัดหาความอยาก ใจที่ไม่ดีก็อยากให้หมดไปสิ้นไปมันก็เป็นทุกข์ เพราะฉะนั้นทั้งดีและไม่ดีนี่เป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์ทั้งขึ้นทั้งลงต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นการที่เราจะไม่ต้องเกิดทุกข์คือเราต้องรู้ความจริงว่าดีและไม่ดีก็ต้องให้วางไปเราก็จะได้ไม่มีทุกข์เกิดจากการพอใจและไม่พอใจนี่ ต้องทำจิตเป็นกลางหรือว่าง เนี่ยมันก็จะผ่านไปหรือผ่านไปหรือวิมุตติหลุดพ้นไปจากตาเราจากหูเราจากจมูกจากลิ้นจากกายจากจิตของเรา เนี่ยเราต้องทำอุบายแบบนี้แล้วก็เป็นการที่รู้ในปัจจุบันเมื่อเรารู้ปัจจุบันเรารู้ปัจจุบันได้อดีตก็โดนตัดทิ้งไปแล้วหมายถึงอดีตจะดีก็ตามไม่ดีก็ตามก็วางไปจากใจเราอนาคตที่ยังไม่มาถึงเมื่อจิตเราไร้ความปรารถนาไร้เจตนาอยากได้ มันก็วางไปจากใจเรา ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคตก็วางทั้งหมด แล้วเราก็ไม่มีทุกข์จากอดีต ไม่มีทุกข์ในปัจจุบัน ไม่มีทุกข์ในอนาคตเพราะเราทำจิตของเราให้ว่างเสมอกันหมด ที่พระองค์สรุปว่าสัพเพ อัมมา อนัตตา สัพเพ อัมมา อนัตตา ทั้งธรรมและธรรมก็ให้มันว่างไปให้หมด อนัตตาก็หมายถึงความว่าง ตายก็ว่างคือหมดความรู้สึกนึกคิดเพราะฉะนั้นเราก็จะนึกถึงว่าถ้าเรานึกถึงความตายเป็นอารมณ์ รูปก็ตาย เสียงก็ตาย กลิ่นก็ตาย รสก็ตาย โผฏฐัพพะก็ตาย ธรรมารมณก็ตายเอาความตายมาเป็นมรรคเป็นหนทางที่จะก้าวข้ามพ้นจากทุกข์เข้าสู่พระนิพพานก็เนี่ย ถ้าเราจะเอาอนิจจังตาเห็นรูป เราก็รู้ขึ้นมาอุปนิจจัง เสียงอนิจจัง กลิ่นอนิจจัง รสอนิจจัง โผฏฐัพพะสัมผัสอนิจจัง ธรรมารมณอนิจจังหมายถึงเราเอาอนิจจังมาเป็นมรรคหรือเป็นบาทตามภาษาบาลีเขาเรียกมาเป็นบาทคือก้าวไปก้าวไปสู่ความพ้นทุกข์ไม่ใช่ก้าวไปไหน ถ้าเราเอาอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์เราก็ตาเห็นรูปก็ว่างจากรูป หูได้ยินเสียงก็ว่างจากเสียง จมูกได้กลิ่นก็ว่างจากกลิ่น ลิ้นได้รสก็ว่างจากรส กายได้รับโผฏฐัพพะสัมผัสก็ว่างจากโผฏฐัพพะสัมผัส ใจเราได้ธรรมารมณก็ว่างจากธรรมารมณนี่ อนัตตานี้ก็ขณะที่เราเอาอนัตตามาปฏิบัติเนี่ยเขาเรียกเป็นมรรค พอจิตเราว่างแล้วมันก็เป็นผลแล้ว คำว่าเป็นผลคือไม่มีทุกข์จากการเห็นจากการได้ยินได้ฟังได้ทราบได้รู้สักทางตาทางหูทางจมูกทางลิ้นทางกายทางใจเนี่ยต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราต้องฝึกอย่างนี้ แล้วเราจะฝึกอย่างเนี่ยจำเป็นใหม่ที่เราจะต้องไปนั่งแล้วเราจะ เป็นสมาธิเนี่ย เดิน นั่ง นอนเนี่ยทุกอย่างที่ตาเห็นหูได้ยินเนี่ย ไม่จำเป็นต้องเห็นในขณะที่เรานั่งก็ได้ยินก็ได้ เดินก็ได้นอนอยู่ก็ได้ ไม่จำเป็นเลยไม่ต้องไปนึกถึงอิริยาบถ ๔ เหล่านั้น ขณะที่เราตั้งใจอยู่กับความว่างเนี่ยก็คือตั้งมั่นอยู่ในธรรมคือทำใจของเราให้ว่างจากอารมณ์คือทำใจของเราให้ว่างจากรูป จากเสียง จากกลิ่น จากรส จากโผฏฐัพพะสัมผัส จากธรรมารมณทั้งหมด แล้วถ้าเราจะนิพพานจริงๆเราก็ว่างหมดเลยไม่มี ไม่มีความเห็นในรูปคือว่างจากรูป ไม่มีการดำริในรูปก็ว่างจากรูป ไม่มีการพูดถึงรูปก็ว่างจากรูป ไม่มีการงานในรูปก็ว่างจากรูป ไม่มีอาชีพในรูปก็ว่างจากรูป ไม่มีความเพียรในรูปก็ว่างจากรูป ไม่มีการระลึกลงถึงรูปก็ว่างจากรูป ไม่มีการตั้งใจมั่นในรูปก็ว่างจากรูปเนี่ย มรรค ๘ ก็สมบุรณ์แบบต้องว่างหมดเลยเขาเรียกมรรค สมันคีย์เป็น ๑ ต้องลงว่างหมด แต่ความจริงว่างทั้งหมดเลยทั้งมนุษย์โลก เทวโลก มารโลก พรหมโลก หมื่นโลกธาตุแสนโกฏิจักรวาล ทุกมิติทุกภูมิทุกมิติจักรวาลทุกมิติแก้วผลึกทุกมิติแก้ววิเศษทุกมิติพิเศษซ้อนวิเศษทุกมิติดีลับซับซ้อนล่องหนหายตัวทุกมิติสำเร็จด้วยจิตเพราะว่างหมดเลยไม่มีการนึกถึงอีกเลย เนี่ยสติไม่ต้องไประลึกลงถึงมัน ระลึกแล้วฟุ้งซ่านต้องว่าอย่างนี้แต่ว่ามันก็อยู่ในเขตแห่งความคิด ความรู้สึก

แบบนี้ที่ใครนึกไม่ได้คิดไม่ถึงต้องว่าอย่างนี้แต่อาตมาได้คิดมาแล้วได้เห็นมาแล้วได้รู้มาแล้วก็ผ่านหมดก็ว่าต้องว่างหมดตั้งใจว่างเพื่อพระนิพพาน ที่ว่างหมดก็เพื่อพระนิพพานอย่างเดียวไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น การดับไม่มีเชื้อก็ดับอารมณ์เนี่ยแหละเพราะอารมณ์นั้นแหละเป็นเชื้อแห่งความทุกข์ เพราะฉะนั้นการที่เราจะดับทุกข์เนี่ยต้องดับอารมณ์เนี่ย นิโรธะความดับทุกข์ดับอารมณ์ จำไว้ให้ดี เมื่อเราทำได้ก็ไม่ยากอะไร เห็นไหมเนี่ยอยู่ที่ตาเรา อยู่ที่หูเรา อยู่ที่จมูก อยู่ที่ลิ้น อยู่ที่กาย อยู่ที่จิตแต่ว่าอยู่ที่ว่างทั้งหมดต้องว่าอย่างนี้ อยู่ที่ใจทำให้ว่างไปให้หมดแล้วเราก็จะได้ไม่มีทุกข์กับสิ่งใด เมื่อเราทำใจได้แล้วเราก็จะรู้ว่าเนี่ยว่ารูปเกิดขึ้น รูปตั้งอยู่ รูปดับไปเนี่ยอยู่ที่ใจเรารู้เพราะฉะนั้นเราก็ต้องว่างจากรู้ รู้ที่ว่างหมายความว่าเราต้องว่างจากความรู้อันดับจากความรู้นั้นแหละเราจึงจะเข้าถึงนิพพาน นิพพานัง ปรมัง สุธัญญังต้องว่างอย่างบริสุทธิ์ทั้งภายในภายนอก ที่แรกเราไม่รู้ เพราะรู้เป็นวิชชาไม่รู้เป็นอวิชชา ทั้งรู้ก็ไปจากจิตไม่รู้ก็ไปจากจิตเพราะฉะนั้นที่แรกเราไม่รู้ก็ต้องทำให้รู้เกิดขึ้นที่หลังเรารู้แล้วก็ต้องให้ว่างจากรู้นั้นแหละเราจึงไม่มีความทุกข์กับความรู้อย่างนั้น เพราะว่าฉะนั้นคำว่าอเสขะจบการศึกษาก็คือต้องยอมรับความจริงว่าปัญญาคือเหตุผลที่ถูกต้องก็อนิจจัง ญาณความรู้คือเกิดจากความชำนาญในการรู้ที่เรียกว่าญาณความรู้นั้นก็ปหานอนัตตาไม่มีตัวตนต้องว่างหมดเลย เมื่อจิตยอมรับทั้งปัญญาและญาณเนี่ยเขาเรียกว่าอเสขะจบการศึกษา ไม่อย่างนั้นโยมไม่จบให้เรียนเปรียญ๙ประโยคให้เป็นดอกเตอร์เป็นอะไรก็ไม่จบมีแต่ทุกข์เพิ่มขึ้นมาแล้วก็ยึดติดในความรู้ที่นั่นแหละ เพราะต้องว่าจากความรู้จึงไม่มีทุกข์จากรู้ต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นนี่แหละจึงจะเป็นของจริงของแท้ตามพระพุทโธวาทที่พระองค์แนะนำสั่งสอนเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาหรือเรื่องของกามสุขัลลิกานุโยคก็เป็นฝ่ายข้างหนึ่ง อตตกิลมถานุโยคอีกข้างหนึ่งแล้วพระองค์แสดงมัชฌิมาปฏิปทาทางสายกลางไม่เข้าไปสู่กามสุขัลลิกานุโยคไม่เข้าไปสู่ไม่เข้าไปใกล้อัตตกิลมถานุโยคก็คือเราว่างนั่นเอง ความว่างนี้แหละเป็นมัชฌิมาปฏิปทาทางสายกลาง แล้วเราจึงไม่เข้าไปใกล้ในกามสุขัลลิกานุโยคไม่เข้าไปใกล้ในอัตตกิลมถานุโยคนี้แหละ มัชฌิมาปฏิปทา คือต้องว่างทั้งสองอย่าง เมื่อเราว่างทั้งสองอย่างทุกข์ก็ไม่มีอนิจจังก็ไม่มีอนัตตาก็ไม่มี เพราะความว่างไม่มีอนัตตาไม่มีทุกข์เพราะไม่มีอุปาทานการยึดถือจึงไม่มีทุกข์ เมื่อเราไม่มีอุปาทานความยึดถือคือเราไม่ต้องไปอาศัยสติเพราะสติมันระลึกลงไปตามสัญญาอุปาทาน ฉะนั้นการที่จะทำจิตของเราให้ว่างหรือสงบเป็นสมาธิรวดเร็วก็ต้องตัดสติทิ้งเลย เหลือแต่สัมปชัญญะรู้จิตรู้สติห้ามสติเลยไม่ให้มันระลึกลงมันจะได้ไม่ฟุ้งซ่าน มันจะได้ไม่เกิดวิตกวิจารณ์สังขารไม่ปรุงแต่ง เมื่อวิตกวิจารณ์ไม่มีสังขารไม่ปรุงแต่งเนี่ยเขาเรียกสอุปาทิเสสนิพพานก็ได้หรือเรียกว่านิรามิสสุขก็ได้หรือเรียกว่านิพพานัง ปรมัง สุขังก็ได้ แต่ถ้าเราทำใจให้ว่างอย่างนี้ตลอดไปถึงควรวจนตายก็เรียกนิพพานัง ปรมัง สุธัญญัง เพราะฉะนั้นไม่ใช่เรื่องยากเลยเนี่ย อาตมาได้เอาของยากมามาวุฒให้เข้าใจง่าย พลิกวิกฤติเป็นโอกาสต้องว่าอย่างนี้รู้เรื่องของนิพพานตั้งแต่ยังไม่ตายต้องว่าอย่างนี้ ไม่ใช่รอตายแล้วนิพพาน ไม่ใช่ ต้องรู้ตั้งแต่เป็นๆนี่แหละ แล้วเราก็ปฏิบัติเพื่อว่าง วอรัมอัปความว่างก็คือวอรัมอัปพระนิพพาน เมื่อพระพุทธเจ้าได้รับพระพุทธพยากรณ์จากพระพุทธที่บังกร สัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วพระองค์ต้องสร้างบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมีเนี่ยอีก๔ อสงไขยแสนกัลป์แต่ที่พระ อาจารย์พิจารณาเห็นเนี่ยพระองค์วอรัมอัปความว่างมา๔ อสงไขยแสนกัลป์ เพราะฉะนั้นทุกวันนี้มนุษย์เราส่วนมากไม่ค่อยเกิน๑๐๐ปีเนี่ยยืน เดิน นั่ง นอนก็วอรัมอัปความว่างนั้นนะว่างจริงๆก็ไม่ต้องถึง๔ อสงไขยแสนกัลป์แบบพระพุทธเจ้าเราก็จะพ้นทุกข์ได้ในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องรอ เพราะฉะนั้นเอาให้จริงจังยืน เดิน นั่ง

นอนก็ประพฤติปฏิบัติไปแล้วก็ทำจิตทำใจของเราให้ว่างจากทุกสิ่งทุกอย่างอารมณ์ทั้งหลายจะได้ไม่มาก่อความจิตใจนั้นก็สงบ ยืนก็สงบ เดินก็สงบ นอนก็สงบคือว่างแล้วมันสงบเกิดขึ้นดีสุขสงบสุขได้ เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปรอว่าสุขจากรูป จากเสียง จากกลิ่น จากรส จากโผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์สุขอย่างนั้น เสียสต่างค์เสียเวล่ำเวลาในการไปแสวงหาความสุขนั้นแน่ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วเราอยู่ที่ไหนก็เป็นสุข สงบ สุขสันดีสุขได้เพราะจิตของเราว่างต้องว่าอย่างนี้ แล้วเราจะเข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าที่แท้จริงต้องเป็น อย่างนี้ที่เรียกว่าปัจเจกตั้งรู้ได้เฉพาะตน ไม่ต้องไปเที่ยวรู้ที่โน่นที่นี้อะไร เรารู้ที่ใจเราเนี่ยเรารู้ใจเราว่างแล้ว ทำใจของเราไม่ให้มีปัญหาที่เรียกว่าโนผลอบแบบมเนี่ยไม่มีปัญหาเลยเพราะไม่ต้องเสียสต่างค์ไม่เสียเวลา ไม่ต้องเสียอะไรทั้งนั้น ตั้งใจกับความว่างอย่างเดียวเนี่ย แล้วเราก็จะเป็นผู้สุขสงบสุขแล้วก็ไม่มีอาลัยเขา เรียกอนาลโยไม่มีอาลัย ว่างเปล่า ทีนี้ถ้าเราจะคิดย้อนกลับมา คำว่าว่างเปล่านี้ทีนี้ เราก็ใช้เมตตาความรัก รักอนิจจังทุกอย่างที่เรารักทั้งหมดก็เท่ากับเรารักอนิจจังเราก็จะเห็นความโง่ของเราเรารักอะไรก็เป็นทุกข์ ทั้งหมดเขาเรียกปิเยหิ วิปโยโค ทุกฺโขเนี่ยรักอะไรก็รักความทุกข์ทั้งหมดเมื่อเรารู้ความจริงว่ารักแล้วเป็น ทุกข์แล้วเราฉลาดหรือเราโง่เราจึงรักอีกก็เห็นความโง่ชัด ทีนี้เรารักอะไรก็หมายถึงอนัตตารักของไม่มีเรา รักอะไรก็รักของไม่มีแล้วเราทำไม่จริงโง่ดักดานจึงให้ของไม่มีเหล่านั้นมาทำร้ายจิตใจเราเราก็จะเห็น รากเหง้าของอุปาทานที่สติมันระลึกไปตามสัญญาอุปาทานเนี่ยเพราะมันระลึกไปตามความรัก ความรักก็เป็นอุปาทาน กรุณาที่เป็นอุปาทานกรุณาสงสารก็เป็นอุปาทาน มุทิตาพลอยยินดีก็เป็นอุปาทาน ต้องทำใจ ให้เป็นอุเบกขาก็เป็นอุปาทาน ฉะนั้นรากเหง้าอุปาทานก็คือเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาอีก แต่ถ้าเราจะ พิจารณาอีกนัยหนึ่งที่เราเรียกว่าเมตตาเจโตวิมุตติเหมือนกับพระองค์สอนให้แผ่เมตตาตัวเองก่อนแล้วก็แผ่ เมตตาไปยังสรรพสัตว์ทั่วทั้งมนุสโลก เทวโลก มารโลก พรหมโลก จุดหมายที่พระองค์ให้เมตตาคืออะไรต้อง ถามอย่างนี้ เราก็ถามตัวเราเองก่อนว่าเรารักตาใหม่ รักหู รักจมูก รักลิ้น รักกายรักอากาโร๓๒๒ของเราหรือ เปล่า เมื่อเรารู้ว่าเรารักแล้วพระองค์สอนให้แผ่ความรักชนิดเนี่ยไปยังมนุษย์สัตว์ทั้งหลายเมื่อเราเมตตา ตัวเองแล้วมีเมตตาผู้อื่นแล้วเราจะได้ไม่ฆ่าใคร ไม่ขโมยของใคร ไม่ประพฤติผิดบุตตรภรรยาสามีใคร ไม่ มุสาวาทหลอกลวงตมตมุนใคร ตัวเองจะได้ไม่กินเหล้าเมายาจะได้ไม่ชกชวณใครกินเหล้าเมายา ศีล๕ ศีล๘ ศีล๑๐ ศีล๒๒๗ของเราก็บริสุทธิ ทำไม่จริงบริสุทธิ เพราะเราไม่ได้ทำกรรมเราจึงไม่มีวิบากกรรม เราจึงเป็นผู้ หลุดพ้นกรรมวิบากกรรมเหล่านั้นด้วยอำนาจเมตตาจึงเรียกว่าเมตตาเจโตวิมุตติ กรุณาสงสารก็เหมือนกัน พระองค์ก็สอนให้แผ่กรุณาตัวเองก่อน สมมุติว่าตัวเราเนี่ยเป็นคนพิกลพิการตาบอดหูหนวกเป็นใบ้เป็น อัมพาตหรืออัมพฤกษ์หรือแขนขาขาดเนี่ยเป็นคนพิการเราจะสงสารตัวเองไหม สงสารแน่ๆ แล้วพระองค์ก็ สอนให้แผ่กรุณาสงสารไปยังมนุษย์อื่นสัตว์อื่น อย่าไปทำให้เขาตาบอดหูหนวกเป็นใบ้แขนขาพิการพิการเนี่ย แล้วเมื่อเราสงสารตัวเองแล้วสงสารคนอื่นแล้วเราจะได้ไม่ฆ่าใครสงสารเขาแล้วเราจะไปฆ่าเขาทำไม สงสารเขาแล้วเราจะไปขโมยของเขาทำไม สงสารเขาแล้วจะไปประพฤติผิดบุตตรภรรยาสามีเขาทำไม สงสารเขาแล้วจะไปโกหกหลอกลวงตมตมุนเขาทำไม สงสารตัวเองสงสารคนอื่นแล้วจะกินเหล้าเมายา ชกชวณให้คนอื่นกินเหล้าเมายาทำไม ศีล๕ ศีล๘ ศีล๑๐ ศีล๒๒๗ของเราก็บริสุทธิ ทำไม่จริงบริสุทธิ เพราะ เราไม่ได้ทำกรรมเราจึงไม่มีวิบากกรรมเราจึงเป็นผู้หลุดพ้นกรรมวิบากกรรมเหล่านั้นด้วยอำนาจกรุณา ความสงสารจึงเรียกว่ากรุณาเจโตวิมุตติหลุดพ้นด้วยอำนาจกรุณา มุทิตาพลอยยินดีก็เหมือนกันตาเราดี

แล้วก็โมทนาสาธุกับตาของเรานั้นแหละ ภูเขาดีไม่หนวกเราก็โมทนาสาธุกับภูเขา จมูกเราดีรู้สึก
ดีเราก็โมทนาสาธุกับจมูกของเรา ลิ้นเราดีรู้สึกเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด เผื่อน ผาด ขม จืดเราก็โมทนาสาธุ
กับลิ้นของเรา ภายของเราดีไม่พิกัดพิการอาการ๓๒ครบถ้วนเราก็โมทนาสาธุมีมูทิตาพลอยยินดีกับกาย
ของเรา จิตของเรารับรู้อารมณ์ได้รวดเร็วเราก็โมทนาสาธุกับใจของเราเนี่ย เมื่อเรามีมูทิตาพลอยยินดีตัวเอง
แล้วพระองค์ก็สอนให้แผ่มูทิตาพลอยยินดีกับมนุษย์อื่นสัตว์อื่นที่มีตาดีหูดีจมูกดีมีอาการ๓๒ครบถ้วนดีเนี่ย
เมื่อเรามีมูทิตาพลอยยินดีกับเขาแล้วเราจะฆ่าเขาไหม เราก็จะรู้ได้เป็นปัจจุตังรู้ที่ตัวเราเองเมื่อเรามีมูทิตา
พลอยยินดีตัวเองแล้วมูทิตาพลอยยินดีคนอื่นแล้วเราจะขโมยของเขาไหม ใครมีทรัพย์สินสมบัติดีมีชีวิตที่
ดีเราก็มูทิตาโมทนาสาธุความดีกับเขาหมด ใครมีบุตรภรรยาสามีดีเราก็มูทิตาโมทนาความดีเราก็ไม่ไปทำ
ร้ายทำอันตรายให้เขาแตกแยกกัน เขามีคำสัตย์คำจริงเราก็ไม่ทำให้เขาต้องเสียสัจจะ ไม่ไปหลอกลวงต้ม
ตุ๋นเขาเนี่ย เขาไม่กินเหล้าเมายาเราก็โมทนาสาธุกับเขาได้ เมื่อเรามีมูทิตาพลอยยินดีตัวเองแล้วมูทิตา
พลอยยินดีคนอื่นแล้วเราก็จะได้ไม่ฆ่าใคร ไม่ขโมยของใคร ไม่ประพฤติผิดบุตรภรรยาสามีใครไม่หลอกลวง
ต้มตุ๋นใคร ไม่กินเหล้าเมายาไม่ชักชวนใครกินเหล้าเมายาศีล๕ ศีล๘ ศีล๑๐ ศีล๒๒๗ของเราก็บริสุทธิ์
ทำไมจึงบริสุทธิ์เพราะเราไม่ได้ทำกรรมเราจึงไม่มีวิบากกรรม เราจึงเป็นผู้หลุดพ้นกรรมวิบากกรรมเหล่านั้น
ด้วยอำนาจมูทิตาเจโตวิมุตติหลุดพ้นด้วยอำนาจมูทิตาพลอยยินดี อุเบกขาวางเฉยพระองค์ก็สอนให้
อุเบกขาวางเฉย ตาเห็นรูปแล้วก็วางเฉย หูได้ยินเสียงแล้วก็วางเฉย จมูกได้กลิ่นแล้วก็วางเฉย ลิ้นรู้รสแล้วก็
วางเฉย ภายได้สัมผัสแล้วก็วางเฉย ใจได้รู้ธรรมารมณ์แล้วก็วางเฉย วางเฉยทั้งตัวเองด้วยไม่ให้มันคิดนึก
วางเฉยทั้งผู้อื่นสัตว์อื่นด้วย เมื่อเราอุเบกขาวางเฉยได้แล้วเนี่ยเราก็ไม่ฆ่าใคร เราอุเบกขาวางเฉยได้แล้วเรา
ก็ไม่ขโมยของใคร เราอุเบกขาวางเฉยได้แล้วเราก็ไม่ประพฤติผิดบุตรภรรยาสามีใคร เราวางเฉยได้แล้วเราก็
ไม่หลอกลวงต้มตุ๋นใคร เราวางเฉยได้แล้วเราก็ไม่กินเหล้าเมายาไม่ชักชวนใครกินเหล้าเมายาศีล๕ ศีล๘
ศีล๑๐ ศีล๒๒๗ของเราก็บริสุทธิ์ ทำไมจึงบริสุทธิ์ เพราะเราไม่ได้ทำกรรมเราจึงไม่มีวิบากกรรม เราจึงเป็นผู้
หลุดพ้นกรรมวิบากกรรมเหล่านั้นด้วยอำนาจอุเบกขาวางเฉยจึงเรียกว่าอุเบกขาเจโตวิมุตติ ที่นี้เราก็มา
พิจารณาว่าเป็นทุกข์เพราะเมตตากำหนดรู้ทุกข์ในเมตตา กำหนดรู้ทุกข์ในกรุณา กำหนดรู้ทุกข์ในมูทิตา
กำหนดรู้ทุกข์ในอุเบกขา แล้วเราก็พิจารณาว่าเมตตานั่นเองเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ กรุณานั่นเองเป็น
สมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ มูทิตานั่นเองเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ อุเบกขานั่นเองเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ ที่นี้
เราเมตตาไปแล้วก็เป็นมรรคเป็นหนทาง กรุณาสงสารเขาไปแล้วก็เป็นมรรคเป็นหนทาง เรามีมูทิตาพลอย
ยินดีกับเขาไปแล้วก็เป็นมรรคเป็นหนทาง เราอุเบกขาได้แล้วก็เป็นมรรคเป็นหนทาง นิโรธะความดับใน
เมตตาจึงจะเกิดขึ้น นิโรธะในกรุณาจึงจะเกิดขึ้น นิโรธะในมูทิตาจึงจะเกิดขึ้น นิโรธะในอุเบกขาจึงจะเกิดขึ้น
เมื่อเราพิจารณาอย่างนี้เราก็จะเข้าใจเนี่ยคือพิจารณาเมตตา กรุณา มูทิตา อุเบกขาระดับหนึ่งแล้วก็
พิจารณาอริยสัจ๔ ลงในเมตตา กรุณา มูทิตา อุเบกขาอีกระดับหนึ่งแล้วเราก็เนี่ยการอยู่ที่เราพิจารณาแบบ
เนี่ยเขาเรียกอยู่จบพรหมจรรย์คืออยู่จบพรหมจรรย์ก็คืออยู่จบพรหมวิหารนั่นเอง เพราะฉะนั้นเมื่อเราอยู่จบ
พรหมวิหารแล้วเนี่ยพิจารณาอริยสัจ๔ ลงในพรหมวิหาร๔ ลงในศีล๕ ต้องว่าพิจารณา๓ ชั้นเขาเรียกว่าเป็น
การพิจารณาธรรมในธรรมทั้งหลายเนี่ยต้องบอกอย่างนี้ เป็นการพิจารณาธรรมในธรรมทั้งหลาย ไม่ใช่ที่เขา
บอกเป็นธรรมอย่างนั้นอย่างนี้ในันดลเดาเอาเนี่ย ของจริงต้องเป็นแบบนี้ต้องมีระดับการพิจารณาแบบนี้

ต้องถึง๓ชั้น ๔ชั้น ๕ชั้นเยอะแยะไปหมดเลย ถ้าอาตมาจะชี้ให้โยมเห็นเพราะไม่มีใครมีความสามารถที่จะพิจารณาได้เป็นอย่างนี้แล้วพิจารณาแล้วก็ เป็นวิปัสสนาญาณต้องว่าวิปัสสนาก็มา กำหนดรู้ทุกขว่าทุกขอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส โณฏฐัพพะ ธรรมารมณที่มีใจเมตตาความรักใคร่ ที่มีกรุณา ความสงสาร มีมุทิตาพลอยยินดี มีอุเบกขาการวางเฉยเนี่ยอยู่ในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโณฏฐัพพะ ในธรรมารมณนี่อยู่อีกระดับหนึ่งแล้วเห็นมัย เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้แล้วเราก็อ้อ! เราก็อ้อว่าสมุทัยเหตุให้เกิดทุกขก็คือรูป เสียง กลิ่น รส โณฏฐัพพะ ธรรมารมณี่แหละหรือที่จิตมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขานี่แหละเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข เพราะฉะนั้นนิโรธความดับทุกขก็ดับที่รูป ที่เสียง ที่กลิ่น ที่รส ที่โณฏฐัพพะ ที่ธรรมารมณี่ดับที่เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขานี่ มรรคหนทางเข้าถึงความพ้นทุกข์ดับทุกขก็คือตาเห็นรูป เมื่อไหร่ที่ดับเมื่อนั้นว่างเมื่อนั้น หูได้ยินเสียงเมื่อไหร่ที่ดับเมื่อนั้นว่างเมื่อนั้น จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส ภายได้สัมผัส จิตได้รู้ธรรมารมณี่ก็ต้องว่างเมื่อนั้นดับเมื่อนั้นเนี่ยเป็นมรรคเป็นหนทางที่จะเข้าถึงความพ้นทุกข์ คำว่าภาวนาก็คือทำให้มีให้เป็นขึ้น การทำให้มีให้เป็นขึ้นมากก็คือความว่างนั่นเองเราไปทำอย่างอื่นให้มีให้เป็นขึ้นมากก็มีแต่ทุกข์มีแต่โทษ เพราะฉะนั้นเราทำความว่างให้มีขึ้นมากคือว่างจากรูป เสียง กลิ่น รส โณฏฐัพพะ ธรรมารมณี่ ว่างจากเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาได้ นั่นแหละเป็นทางแห่งความพ้นทุกข์คือทางว่าง เหมือนทางโลกก็คือถนนหนทางนั่นแหละ ซ้ายว่างใหม่ ซ้ายว่างก็เลียวย้ายได้ ขวาว่างใหม่ ว่างก็เลียวยขวาได้ หลังว่างใหม่หลังว่างก็ถอยได้ หน้าว่างใหม่หน้านะว่างก็เหยียบได้หมายถึงว่าขับให้เร็วได้ เพราะฉะนั้นว่างทางโลกว่างทางธรรมก็อันเดียวกันนึกถึงว่าไม่ใช่ของยาก ยากเพราะไม่มีใครรู้ ถ้าเรารู้แล้วเราก็อ้อสองอย่างเลย ทั้งทางโลกทางธรรมต้องว่างไปให้หมด คือว่างทั้งภายในว่างทั้งภายนอกเขาเรียกบริสุทธึ บริสุทธึภายในบริสุทธึภายนอก ก็คือว่างอย่างบริสุทธึหมดจดสิ้นเชิงจึงเรียกว่าวิมุตติหลุดพ้น เนี่ยถ้าเราทำได้เราก็อ้อได้เข้าใจได้เนี่ยแค่เนี่ยความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปหรือความเกิดขึ้นของพระพุทธรูปก็แสดงอริยสัจ๔ หรือแสดงบุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณระลึกหนหลังได้มากมายเลยเป็นทั้งมนุษย์ พรหมเทพเทวดาหรือ จตุปปาตญาณ การทำดีทำชั่วที่ได้ทำไว้แล้วมีผลทำให้เกิดทุกข์ตกนรกเป็นเปรตเป็นอสุรกายสัตว์เดรัจฉาน เป็นพรหมเป็นเทพเป็นเทวดานั่นนะก็ขึ้นอยู่กับการกระทำทั้งหมด ที่มีอุปาทานการยึดติดทั้งดีและไม่ดี เพราะฉะนั้นถ้าเราว่างจากดีและไม่ดีเนี่ยเราก็ไม่ต้องไปตกค้างที่ไหน คือเราไม่ตกนรกไปเป็นเปรตเป็นอสุรกายสัตว์เดรัจฉาน ไม่ต้องไปเป็นพรหมเป็นเทพเป็นเทวดาว่างแล้วก็ไปนิพพานเลยต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นวอร์มอัปความว่างก็คือวอร์มอัปพระนิพพานจำไว้แค่นี้ เบาละแค่นี้แหละจะได้ทำพิธีเวียนเทียน.....ถ้าจะไปอธิบายอย่างอื่นอธิบายมามากแล้วต้องไปเอาวันวิสาขะ มาชะ อาสาพหะก็มารวบรวมไว้แล้วก็มาพิมพ์แจก(หัวเราะ)หลายนัย...

พระธรรมเทศนาเนื่องในวันมาฆบูชา

วันมาฆบูชาอาทิตย์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๓

วันนี้เป็นวันมาฆบูชาที่พระพุทธรูปศาสนิกชนรู้กันว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งที่พระพุทธรูปเจ้าทรงแสดง โอวาทปาฏิโมกข์แก่ภิกษุ๑๒๕๐พระองค์ โดยที่พระองค์ให้เป็นเอหิภิกขุ ภิกษุเหล่านั้นไม่ได้นัดหมายกันมา

แล้วพระองค์ทรงให้โอวาทว่าการไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การชำระจิตของตนให้
 ขาวรอบเพราะฉะนั้นใจความทั้งหลายนี้จะเป็นสุดยอด เพราะอะไรจึงว่าเป็นสุดยอด เพราะการไม่ทำบาป
 ทั้งปวงก็ต้องว่าง ถ้าเราจะเอาองค์ธรรม เราก็ต้องใช้คำว่าต้องมีขันติธรรม เราจึงไม่ทำบาปทั้งปวงได้ ใจ
 อยากรักษาตัว รักษาทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม มุสา กินเหล้าเมายาเนี่ยอดกลั่นอดทนไว้ไม่กินมันก็ไม่ทำบาป
 ทั้งปวงได้ ไม่ใช่ของยาก การทำกุศลให้ถึงพร้อมก็ทำได้ไม่ใช่ของยาก ก็มีขันติธรรมนั้นแหละไม่อยากให้
 ทานก็อดทนทำทาน ไม่อยากรักษาศีลก็อดทนรักษาศีล ไม่อยากประพฤติเนกขัมมะก็อดทนประพฤติ
 เนกขัมมะ ไม่อยากใช้บัญญัติก็อดทนใช้บัญญัติ ไม่อยากทำความเพียรก็อดทนทำความเพียร ทนอะไรไม่ได้
 ก็พยายามทนให้ได้ ไม่มีสักจะก็พยายามทนให้มีสักจะ ไม่มีอธิษฐานปรารถนาเพื่อความพ้นทุกข์ก็อดทน
 อธิษฐานปรารถนาเพื่อความพ้นทุกข์ ไม่มีเมตตารักใคร่ในการทำความดีก็อดกลั่นอดทนให้มีเมตตารักใคร่
 ในการทำความดี อุเบกขาวางเฉยอะไรไม่ได้ก็ต้องอดทนวางเฉยให้ได้แล้วเราก็จะทำกุศลให้ถึงพร้อมได้ด้วย
 ขันติธรรม เมื่อทำกุศลให้ถึงพร้อมแล้วพระองค์ก็บอกให้ทำจิตให้ขาวรอบ การที่เราจะชำระจิตให้ขาวรอบ
 จากบุญและบาป กุศลอกุศลเนี่ยเราต้องทำจิตให้ว่างอย่างเดียว ไม่ยึดติดทั้งดีและไม่ดีเนี่ย ตาเห็นรูปก็ว่าง
 คำว่าว่างคือว่างจากรูปไม่เอารูปมาไว้ในใจ หูได้ยินเสียงก็ว่างจากเสียงไม่เอาเสียงมาไว้ในใจ จมูกได้กลิ่นก็
 ไม่เอากลิ่นมาไว้ในใจ ลิ้นได้รับรู้รสก็ไม่เอารสมาประทับใจ ได้โงฐู้พะพะสัมผัสก็ไม่เอาโงฐู้พะพะสัมผัส
 เหล่านั้นมาไว้ในใจ ธรรมารมณคือรับรู้อารมณ์ เสียง กลิ่น รส โงฐู้พะพะ ธรรมารมณทุกอย่างก็ให้ว่างไปให้หมด
 นั้นแหละ ถ้าเราทำจิตให้ว่างจากอารมณ์ได้จึงจะเป็นการชำระจิตของตนให้ขาวรอบได้ เพราะอารมณ์นั้น
 แหละทำให้ใจเศร้าหมอง ทำให้ดีใจบ้างทำให้ทุกข์ใจบ้าง ทำให้เสียใจบ้าง ทำให้ต้องอุเบกขาบ้าง หมายถึง
 ทำให้สุขก็ได้ทำให้ทุกข์ก็ได้ ทำให้ดีใจก็ได้ทำให้เสียใจก็ได้ต้องข่มใจอุเบกขาก็ได้ เพราะอาศัยอารมณ์ทั้ง๕
 เนี่ย รากแห่งความดีความชั่วทั้งหลายไปจากอารมณ์ทั้งหมด เพราะฉะนั้นพระองค์จึงประมวลมาว่าต้อง
 ชำระจิตให้ขาวรอบก็คือทำอารมณ์ให้สิ้นไป คำว่าทำอารมณ์ให้สิ้นไปก็คือทำอาสวะให้สิ้นไปนั่นเองเพราะ
 อาสวะกษยญาณก็คือทำอารมณ์ให้สิ้นไป รูป เสียง กลิ่น รส โงฐู้พะพะ ธรรมารมณี่แหละที่สั่งสมมาเป็น
 อเนกชาติประทับอยู่ในจิตของทุกคน แล้วก็ยึดถือว่าเป็นเราเป็นของเรานั้นนะ เป็นความทุกข์ความอยาก
 ความเดือดร้อนก็เพราะอารมณ์ที่เก็บเอาไว้ หรือไปขโมยไปเห็นอะไรดีอะไรสวยอะไรไม่ดีอะไรไม่งามก็เก็บ
 มาใส่ใจเอาไว้ทำให้หนักอกรกใจเนี่ยก็เพราะอารมณ์นั้นแหละ ดีชั่วก็ไปจากอารมณ์นี้อารมณ์ดีก็ดีไป
 อารมณ์ไม่ดีก็ไม่ดี ถ้าทำให้เป็นคนอารมณ์ร้ายอารมณ์ดีนั้นแหละเป็นคนไม่ปกติ เพราะฉะนั้นการที่เราจะทำ
 ให้เป็นคนมีอารมณ์ดีอารมณ์ปกติต้องไม่มีอารมณ์เสียไม่มีอารมณ์มาติดอยู่ในใจ คือทำใจของเราให้ว่าง
 จากอารมณ์นั้นแหละ สั้นๆแค่นี้เห็นมัยตามพระพุทธโอวาทที่พระองค์สอนภิกษุที่เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด
 แต่ให้ยึดเป็นแนวเดียวกันให้หมดเลยก็เป็นการที่ไม่ทำบาปทั้งปวงด้วยกาย วาจา ใจก็คือต้องมีขันติอดกลั่น
 อดทน แล้วก็ต้องมีความจริงใจในการทำความดีคือทำกุศลให้ถึงพร้อมกุศลแปลว่าความฉลาดเย็น เดิน นั่ง
 นอนเราก็ต้องฉลาด แต่ถ้าฉลาดสูงสุดก็ต้องเย็น เดิน นั่ง นอนก็ต้องว่างให้หมดเลย แล้วกุศลมันก็จะถึง
 พร้อมเอง กุศลความฉลาดเพราะเมื่อมันว่างไปหมดแล้วเราก็ไม่ต้องไปเสียเวลาในการทำทาน รักษาศีล
 ประพฤติเนกขัมมะ ใช้บัญญัติ วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขานี้ ว่างไปหมดเลยถือว่าสุด
 ยอดเลยผ่านต้องว่าผ่าน ถ้าเราสามารถเย็น เดิน นั่ง นอนให้ใจว่างได้นั้นแหละผ่านทั้งหมดคือจะเป็นการ

ชำระจิตของตนให้ขาวรอบ สำหรับผู้มีปัญญาาก็ไปสามารถทำได้ก็รวดเร็วทันใจไม่ต้องเสียเวลาอีก เมื่อใจว่างแล้วการทำบาปทั้งปวงก็ไม่มี เมื่อปาณา อทินนา กาเม มุสา กินเหล้าเมายาเนี่ยถ้าคนจิตว่างแล้ว เขาไม่ทำ การทำกุศลให้ถึงพร้อมก็เหมือนกันต้องทำให้จิตว่างคือเป็นกุศลอย่างเดียวกันคือความฉลาดในการ ที่จะทำทานที่เห็นประโยชน์แก่ผู้อื่นนั่นแหละจึงทำเพื่อผู้อื่น แล้วก็ทำให้ตัวเองมีความสุขใจที่ได้ช่วยคนอื่น ทีนี้ถ้าเรารู้เราเข้าใจแล้วถ้าทำจิตให้ว่างซะเราก็ไม่ต้องไปเสียเวลาอีก เพราะฉะนั้นการชำระจิตให้ขาวรอบ เป็นองค์อันสำคัญที่สุดใน ๓ ข้อที่พระองค์ตรัสไว้เป็นแนวทางหรือหลักฐานเพื่อให้ภิกษุบริษัทหรือภิกษุณี บริษัทหรือสามเณรอุบาสกอุบาสิกาบริษัทให้สำเนียงในการทำจิตให้ว่าง แล้วเมื่อจิตว่างแล้วกุศลก็จะถึง พร้อม คำว่ากุศลให้ถึงพร้อม ก็ถ้านี้กว่ากุศลทาน กุศลศีล กุศลเนกขัมมะ กุศลปัญญา กุศลวิริยะกุศลขันติ กุศลสังจาจะ กุศลอธิษฐาน กุศลเมตตา กุศลอุเบกขาแต่ละอย่าง ถ้ากว่าจะทำแต่ละอย่างให้สมังคัยเป็นหนึ่งใน เนี่ยคงจะใช้เวลานาน ต้องลงว่างหมดเลย สรุปลงฉลาดๆ ในการที่ทำความจิตให้ว่างไม่ยึดติดสิ่งใดสิ่งหนึ่งฉะนั้น สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ก็คืออารมณ์นี้แหละ มีรูปก็ตามมีเสียงก็ตามมีกลิ่นก็มีรสก็มีโผฏฐัพพะ มีธรรมารมณ์ก็ตาม ก็อาศัยที่มีจิตที่มีอารมณ์อยู่ในจิต ฉะนั้นเมื่อเราเข้าใจแล้วเราก็ทำจิตให้ว่างอย่าง เดียว ก็รวบยอดเลยไม่ต้องไปเสียเวลาไม่ต้องไปทำบาป เพราะเรารู้ว่าทำบาปเรารู้ว่าพระพุทธเจ้าห้ามอยู่ แล้วไม่ให้ทำอยู่แล้วถ้าเราไปทำเข้าแสดงว่าเราใจเราไม่ฉลาดแล้วพระองค์จึงห้ามเป็นอัตตโนมิตติ การไม่ทำ บาปทั้งปวงการทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำกุศลให้ถึงพร้อมเนี่ยแล้วการที่เราต้องกำชับไปอีกครึ่งหนึ่งว่าการ ชำระจิตของตนให้ขาวรอบนั้นจะจากการไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อมเนี่ยก็ยังมีทุกข์อยู่ ความ ไม่พอใจไม่บริสุทธิ์ ความเป็นกังวลห่วงใยในการทำความดีก็มีอยู่ใจยังไม่ว่างบริสุทธิ์เพราะฉะนั้นถ้าผู้รู้ แล้วเข้าใจแล้วก็รวบยอดเลยว่างอย่างเดียวเย็น เดิน นั่ง นอนภาวนาว่างๆๆ ทำจิตให้ว่างจากอารมณ์ ทั้งหมด แค่นี้ไม่ยากเลย การเลี้ยงผ้าเลี้ยงเมียเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานทำมาหากินอะไรนี้ยากกว่าใครๆ ต้องการสุขสงบสุขก็คือแต่ว่าหาว่าความว่างนั้นแหละเป็นความสุขสงบสุขสูงสุดแต่ถ้าใจไม่ว่างแล้วไม่มี ทางเข้าถึงความสงบสุขสูงสุดหรือสันติสุขได้ ฉะนั้นเรารู้แล้วเราก็พยายามประพฤติปฏิบัติเพียรว่าง ทานๆ ให้แล้วก็ว่าง ศีลละเว้นแล้วก็ว่าง เนกขัมมะอดใจก็เพื่อว่าง ปัญญาในทานในศีลก็เพื่อว่าง วิริยะเพียรใน ทานในศีลก็เพื่อว่าง ขันติอดทนทำในทานในศีลก็เพื่อว่าง สังขจะมีความจริงใจในทานในศีลก็เพื่อว่าง อธิษฐานปรารถนาให้มีทานมีศีลก็เพื่อว่าง เมตตารักใคร่ในทานในศีลก็เพื่อว่าง อุเบกขาวางเฉยหมดเลยก็ ว่างทั้งหมด เนี่ยเพราะฉะนั้นไม่ใช่ของยากที่ยากก็เพราะไม่มีผู้รู้มาบอก ไม่มีใครแนะนำ แล้วอีกอย่างหนึ่ง คนมันโง่อดรู้อดฉลาดคิดว่าตัวเก่งตัวแน่แล้วก็ไปไม่รอดหรอกเพราะอะไรไม่รอดเพราะมันไม่ว่างนั้นแหละมันฟุ้งซ่านไปนั่นไปนี่ไปโน้นใช้เงินใช้ทองเขาใช้ข้าวใช้ของ สร้างปัญหาให้แก่ตัวเองสร้างปัญหาให้แก่ คนอื่นนะไม่ว่างทั้งนั้นแหละไอ้พวกเนี่ย เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนภิกษุให้เป็นอันเดียวกันหมดที่ พระองค์บอกว่า โฟเถาะเบื้องตัน ทามกลาง ที่สุด โฟเถาะเบื้องตันก็คือไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึง พร้อมเป็นความโฟเถาะเบื้องกลาง โฟเถาะที่สุดก็หมายถึงทำจิตให้ว่างชำระจิตของตนให้ขาวรอบหรือทำจิต ให้ว่างเนี่ยนี้แหละสูงสุดเพราะฉะนั้นเรารู้จักสิ่งที่สูงที่สุดแล้วเห็นว่าไม่เหลือวิสัยไม่เหลือสติปัญญาเรียกว่า เราก็คงพยายามฝึกให้ว่างไว้อย่างเดียวแล้วเราก็จะรู้เองเป็นปัจเจกตั้งว่ามันสุขยังงัยสงบยังงัยสันติสุขยังงัย นิรามิสสุขเกิดขึ้นอย่างไรถ้าใจว่างแล้วหรือสุภาทิเสสนิพพานเป็นยังงัยหรือนิพพานัง ปรมัง สุขังเป็นยังงัย

เมื่อเราไม่มีอารมณ์แล้ววิตกวิจารณ์สังขารไม่ปรุงแต่งแล้วเราก็เป็นสุขแล้วสงบสุขแล้วสันติสุขเกิดขึ้นแล้วๆเราก็ปฏิบัติไปจนกระทั่งตายนั่นแหละตามเมื่อไหร่ก็นิพพานัง ปรมัง สุขญังเมื่อนั้น เพราะฉะนั้นเนียไม่ใช่ของยากยากก็เพราะไม่มีใครรู้แล้วยังไปปราคมาสู่ผู้รู้ก็เนียโทษหลายชั้นต่อให้เป็นเปรียญ๗ประโยคมารู้ความหมายอันนี้ก็ยังคงตกตาดังตกตาดอนอยู่ ยังไปไหนไม่รอดหรือกเนียต้องบอกไว้อย่างนี้ จะได้ทำจิตให้ว่างเหมือนโปลิวละเปล่านั้นแหละมาแล้วนั่งแล้วไปแล้วนั่นแหละท่านคัมภีร์ว่าง ก็พระองค์ก็สอนให้ว่างนั่นแหละ จิตเจตนาถ้าใครได้อ่านพระไตรปิฎกแล้วรู้พระไตรปิฎกแล้วก็จะได้พบได้เจอเนีย พระองค์แสดงไว้มีครบทุกเรื่องต้องว่าอย่างนี้ไม่ใช่พระอาจารย์ดลเดาหรือคาดเดาส่งเดชเพราะได้อ่านแล้วรู้แล้วประมวลมาแล้วเนียสรุปลงได้ มีหลักมีฐานคือตามพระพุทธโอวาทไม่ผิดพระพุทธโอวาท เพราะฉะนั้นให้พวกเราเนียตาดีตาสาทั้งหลายซึ่งเป็นคนชื่อคนตรงทำจิตให้ว่างได้ก็ไม่ต้องไปรู้มากอย่างเขา ยิ่งรู้มากยิ่งไม่ว่างยิ่งชี้คร้านเสียเวลาทำการงานทำมาหากินอีก เพราะฉะนั้นทำจิตให้ว่างๆไว้เราก็ทำการงานของเราไปปกติ พ้นจากหน้าที่การงานแล้วก็ว่างต่อไป แค่นี้ก็ใช้ได้แล้วอบรมสั่งสมไว้ เดียวมันชำนาญมาก เข้ามากเข้าแปลธรรมให้มีให้เป็นขึ้นมาทำอย่างอื่นให้มีให้เป็นขึ้นมาก็มีแต่ทุกข์ แต่ถ้าเราสามารถทำความเข้าใจให้มีให้เป็นขึ้นมาเราก็พ้นทุกข์ดับทุกข์สิ้นทุกข์ ตายแล้วยังไปนิพพานอีกต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นไม่ใช่ของยากเพราะฉะนั้นการเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวเลี้ยงสามีภรรยาเลี้ยงบุตรธิดาทำการงานเนียยากยากยิ่งกว่าความว่าง(หัวเราะ) เพราะฉะนั้นให้รู้เอาไว้ ใ้อพวกที่ยังไม่ใช่ปัญญาพิจารณาмаคัดค้านว่ายากๆเนียใ้อพวกเนียยังตกตาดอนไม่ใช่ปัญญาแล้วยังมาคัดค้านอีก อย่างพระอาจารย์เนียรู้ทุกนัยรู้ทุกสถานะการณรู้แล้วว่างด้วยไม่ได้รู้แล้วยึดติด เพราะฉะนั้นถึงคราวนิพพานจริงๆก็ว่างหมด ทำไมจึงว่าว่างหมดสัมมาทิฐิเห็นชอบก็ไม่มีความเห็นแล้วต้องว่างจากความเห็นเพราะเราจะไปนิพพานแล้วใ้อความเห็น มีตอนที่เรายังมีชีวิตอยู่เนียเห็นได้ เป็นสัมมาทิฐิเห็นชอบได้ แต่ถ้าจะไปนิพพานต้องว่างไม่มีความเห็น สัมมาสังกัปไปก็ดำริชอบยังมีชีวิตอยู่ทำการงานเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวหรือทำกิจวัตรหน้าที่อยู่ก็มีการดำริชอบได้แต่จะไปนิพพานดำรินั้นต้องว่างถ้าไม่ว่างไปนิพพานไม่ได้ สัมมาวาจาการพูดจาชอบยังมีชีวิตอยู่ก็พูดได้พูดสิ่งที่ดีๆเนียเป็นสัมมาวาจาพูดได้แต่จะไปนิพพานก็ต้องว่างไม่มีการพูด สัมมากรรมมันโตการงานชอบเนียเมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ทำเป็นปกติที่ชอบทำนั้นทำนี้เห็นว่าเป็นคุณความดีก็ทำได้แต่จะไปนิพพานแล้วต้องว่างไม่มีการงาน สัมมาอาชีโวอาชีพออยู่เป็นคุณุหุสัสมราวาสมีอาชีพได้แต่ถ้าจะไปนิพพานต้องว่างไม่มีอาชีพ นิพพานไม่มีอาชีพให้ทำ สัมมาวาจาโมเพียรพยายามชอบนั้นณะอยู่ทางโลกต้องเพียรต้องพยายามทุกอย่างแต่ถ้าจะไปนิพพานก็ว่าง ไม่ต้องไปทำความเพียรแล้วจิตว่าง สัมมาสติระลึกชอบการเป็นสมราวาสก็ต้องระลึกรู้ถึงงานนี้ถึงพ่อแม่พี่น้องบุตรภรรยาสามีลูกเด้าเหล่าหลานเนียระลึกได้แต่จะไปนิพพานตัดทิ้งเลยสติตัวนี้ว่าง ไม่มีการระลึกต่อไป สัมมาสมาธิตั้งใจมั่นชอบตั้งใจมั่นกับสัมมาทิฐิสัมมาสังกัปไปสัมมาวาจาสัมมาวาจาโมสัมมาอาชีโวสัมมากรรมมันโตสัมมาสติ พวกเนียถ้าเราจะเป็นสัมมาทิฐิเราเอาแค่สัมมาทิฐิหมายถึงเห็นชอบดำริชอบพูดชอบอะไรเนียอยู่ทางโลกเนียทำได้เป็นสัมมาทิฐิทางโลก แต่ถ้าจะไปนิพพานต้องว่างหมดตั้งใจมั่นกับพระนิพพานตั้งใจมั่นกับความว่างอย่างเดียวนั่นแหละจึงจะไปได้ถ้าพวกจิตไม่ว่างยังนึกถึงท่านปู่ท่านย่าท่านตาท่านยายท่านพ่อท่านแม่ไปไม่ได้ระลึกถึงลูกแก้วทรัพย์สินสมบัติเงินทองอะไรพวกนี้ก็ไปไม่ได้จำไว้ให้ดี อย่าไปเชื่อโดนหลอก ถ้าจะไปนิพพานต้องว่างอย่างเดียวก่อน

นั่นเอง นั่นแหละจึงจะเหมาะสมที่พระองค์บอกว่าชำระจิตของตนให้ขาวรอบก็จะต้องทำจิตให้ว่างทั้งการไม่ทำบาปทั้งปวงก็เหมือนอยู่ทางโลกการไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อมก็ต้องเป็นสัมมาทิฐิไม่ทำบาปทำเวรทำกรรมกับใครแล้วก็ต้องทำจิตใจให้ขาวรอบเนี่ยชำระจิตให้ขาวรอบคือสิ่งที่ทำมาแล้วทั้งหมดทั้งดีและไม่ดีต้องให้ว่างให้หมดให้บริสุทธิ์ให้หมด นั่นแหละจึงจะไปนิพพานได้ ไม่ใช่ของยากเนี่ยเห็นมั๊ย ยากเพราะไม่รู้ใจเง่าดักดานต้องว่าอย่างนี้ต้องว่าตัวเองให้มาก ต่อให้เบรียญญะประโยคจิตยังไม่ว่างก็ไปไม่ได้หรอก ด็อกเตอร์ปริญญาเอกก็ยิ่งดักดานหนักขึ้นสร้างกรรมทำผิดให้แก่ตัวเองสร้างกรรมทำชั่วให้แก่คนอื่นใส่ร้ายป้ายสีให้แก่คนอื่นต้องว่าอย่างนี้ ก็ไปนิพพานไม่ได้เพราะอะไร จิตไม่ว่างใจพวกเนี่ย จะเรียนสูงขนาดไหนปรโลกเขาไม่ยอมรับ เขายอมรับศีลธรรมที่บริสุทธิ์ต้องว่าอย่างนี้ ที่ต้องชำระจิตให้ขาวรอบด้วย นั่นแหละจึงจะไปนิพพานได้ ไม่งั้นไปไม่ได้หรอก เมื่อไปไม่ได้ก็เป็นคนหลงโลกหลงดวงผู้อื่น หลอกประชาชนให้ทำบุญทำทานเข้านิโรธสมาบัติแต่ยังกินน้ำกินอะไรอยู่เนี่ยผิดทั้งนั้น แต่นิโรธสมาบัติเป็นที่ดับสัญญาและเวทนาสัญญาคือจำได้หมายรู้เมื่อมันดับแล้วจะไปมีอะไรจะไปนึกถึงอะไรได้ ก็ต้องว่าง เวทนาคือสุข ทุกข์ ดีใจ เสียใจก็อุเบกขาก็ว่างไม่มี ใจนี้ยังกินนั้นกินนี่โกหกทั้งนั้น ไม่ใช่นิโรธสมาบัติของพระพุทธรเจ้าหรอก อย่าไปมกมาย เนี่ยต้องเทศน์ไว้ต้องสอนไว้ให้รู้ รู้แล้วจะได้ไม่เสียเวลาเสียเงินเสียทอง เสียข้าวเสียของแล้วก็ไม่ได้บุญไม่ได้อะไรขึ้นมาไปส่งเสริมให้มันทำชั่วหนักมันเอาไปเลี้ยงลูกเลี้ยงเมียมันด้วยเนี่ยพวกเนี่ยทำผิดส่วนมากมีลูกมีเมียกันทั้งนั้นอย่าไปเชื่อมันเลย ใจพวกเครื่องรางของขลังมันก็เหมือนกันขายแล้วขายอีกสร้างแล้วสร้างอีกไม่รู้จักจบ ใจพวกเนี่ยก็เอาไปเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวกันทั้งนั้น อย่าไปเชื่อโดนหลอกแล้วมันเอามาปลุกมาเสกแล้วมันจะไปขลังไปศักดิ์สิทธิ์อะไรศิลาขาศิลไม้ดีจะไปเอาขลังเอาศักดิ์สิทธิ์ที่ไหนใจพวกนี้จะนั่นอย่าไปเชื่อ ว่างอย่างเดียวตามพระพุทธรโอรานั่นแหละสูงสุดที่พระพุทธรเจ้าบอกว่าอุบาสกอุบาสิกาห้ามแสงนุญนอกพุทธศาสนาเนี่ยอันนั้นนอกศาสนาเนี่ย(หัวเราะ) เพราะฉะนั้นอย่าไปใส่ใจมัน ที่พระองค์ห้ามพวกอุบาสกอุบาสิกาคือสมบัติอุบาสกอุบาสิกาก็คือไม่ค้าขาย มนุษย์ไม่ค้าขายยาพิษไม่ค้าขายของเมาไม่ค้าขายศีลตราวุธยาพิษไม่แสวงหาบุญนอกพุทธศาสนาเนี่ย๕ ข้ออันเนี่ยเป็นสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา ไม่ใช่ต้องมีเงินเท่านั้นเท่านั้นอะไรพระองค์ไม่ได้พูดถึงเลยเห็นมั๊ย บอกว่าอย่าไปค้าขายยาพิษไม่เอาถึงจะได้เงินทองมากมายแต่ยังมีเวรมีกรรมไม่คุ้มเขากินแล้วเขาซื้อไป แล้วเขาเอาไปฆ่าตัวตายพวกเนี่ย(หัวเราะ)ยาพิษ กินเหล้าเมาแล้วก็ประมาททะเลาะทุ่มเถียงครอบครัวแตกแยกก็ไม่ดี ค้าขายอาวุธให้เขาไปฆ่ากันทำร้ายกันเป็นข้าศึกมีเวรมีกรรมกันก็ไม่ดี ค้าขายมนุษย์เนี่ย หมายถึงพวกนี้พวกเอาเด็กไปขายบ้างเอาหญิงไปขายบ้างอะไรพวกเนี่ย ทำให้เขาได้รับทุกข์รับโทษเห็นมั๊ย ไม่มีมีเวรมีกรรม ไปแสวงหาบุญนอกพุทธศาสนาแห่ม! ไปโน่นไปนี่อะไรเสียเงิน บุญที่ไหนยังไม่รู้จักบุญเลย บุญคืออะไร? มันก็รู้จักบุญคือความยุติธรรมที่ประกอบด้วยเมตตาบ้าง กรุณาบ้าง มุทิตาบ้าง อุเบกขาบ้างผู้ให้ก็ต้องให้ด้วยความยุติธรรมให้ด้วยจิตเมตตาเหมือนพ่อแม่รักลูกให้ลูกแล้วไม่เสียตายใจก็เป็นสุข ให้ด้วยกรุณาสงสารลูกให้แล้วไม่เสียตายใจก็เป็นสุข ให้ด้วยมุทิตาพลอยยินดีกับลูกที่ไปศึกษาเล่าเรียน ขายที่ไรที่นามุทิตาโมทนาพลอยยินดีกับลูกให้แล้วก็ไม่เสียตายใจก็เป็นสุข ให้อโหสิให้ภัยได้ใจก็ไม่ทุกข์เนี่ยเห็นมั๊ยโยงไปถึงนั้นเนี่ยบุญ เมื่อเรารู้จักบุญแล้วเรารู้จักบาป บาปคืออะไรบาปคือไม่มีความยุติธรรมแก่ตัวเองไม่มีความยุติธรรมแก่คนอื่น ไม่มีจิตเมตตาตัวเองไม่มีจิตเมตตาคนอื่น ไม่มีกรุณาสงสารตัวเองไม่

มีกรุณาสงสารคนอื่น ไม่มีจิตมูทิตาพลอยยินดีตัวเองไม่มีจิตมูทิตาพลอยยินดีกับผู้อื่น อุเบกขาตัวเองไม่ได้อุเบกขาผู้อื่นไม่ได้เนียบาบแล้ว ยังไม่ทันไปฆ่าสัตว์ลักทรัพย์ประพฤติดินในกามมุสากินเหล้าเมายาก็บาบแล้ว เพียงแต่ไม่มีความยุติธรรมแก่ตัวเองไม่มีความยุติธรรมแก่คนอื่นเนียบเห็นมัย แล้วอันนี้เขาก็เรียกพรหมบุญด้วยเนียบ พรหมบุญเนียบไม่ค่อยมีใครรู้จักพระบางองค์ก็ยังไม่รู้เรื่อง สังฆราชองค์ก่อนๆก็ยังไม่รู้เรื่องเลยต้องว่าอย่างนี้เนียบพรหมบุญ เนียบที่อาตมาพูดถึงบุญเนียบก็คือพรหมบุญคือพรหมวิหาร๔ตามนัยพรหมวิหาร๔เนียบแหละเรียกว่าพรหมบุญ แล้วถามพระอาจารย์รู้ได้ยังไง บอกระอาจารย์ก็พิจารณาตามพุทธโอวาทเนียบไม่ได้ไปศึกษาเล่าเรียนจากครูบาอาจารย์ไหนเลย ไม่มีไม่เคยได้ยินได้ฟังจากครูบาอาจารย์ไหน เนียบเป็นปัจเจกตั้ง เนียบเขาเรียกพรหมบุญจำไว้ ใต้ต้นเหตุที่พรหมบุญคืออะไรคือมีภิกษุทะเลาะวิวาทบาดหมางกันแล้วพระองค์ก็ให้สมานสังวาสสามัคคีสวดปาฏิโมกข์เนียบถ้าใครสามารถให้ภิกษุที่ขัดใจกันแล้วให้มารวมกันได้อีกเนียบได้อานิสงส์เนียบคือพรหมบุญก็หมายถึงเนียบที่พระอาจารย์พูดสอนอยู่เนียบเนียบพรหมบุญ ใต้พวกนั้นที่คิดว่าตัวเก่งตัวแน่แตกฉานพระไตรปิฎกยังไม่รู้เรื่องเลยเนียบต่อให้เปรียญ๙ ก็ยังไม่รู้เรื่องเลยเนียบพรหมบุญตัวเนียบก็ยังไม่รู้จัก เนียบพระอาจารย์ต้องเทศน์ต้องสอนต้องบอกเอาไว้ก็ถือว่าพวกเอ็งได้ฟังพระอาจารย์ยังได้รู้จักพรหมบุญ(หัวเราะ)ไม่ต้องยกมือโมทนาสาธุก็ได้บุญแล้วด้วยจิตเมตตาด้วยจิตกรุณาด้วยจิตมูทิตาด้วยจิตอุเบกขาก็ใช้ได้แล้วเนียบแค่นี้ ไม่ต้องไปทะเลาะวิวาทกับใคร ไม่ต้องไปเสียเงินเสียทองเสียเวล่ำเวลาอะไร เนียบเมื่อเรามีพรหมบุญเป็นปกติแล้วเราก็เป็นสุขสงบสุขสันติสุขเกิดขึ้น แล้วจิตของเราก็บริสุทธิ์ขาวรอบ ไม่ต้องห่วงใยไม่อาลัยอาวรณ์หมู่คณะต่อไป(หัวเราะ)ไม่ต้องไปอาศัยพรหมบุญที่ไหนอีกเพราะเราได้มาเพียบเลย เรายังอยากไปได้พรหมบุญที่ไหนอีกต้องถามอย่างนี้ ถ้าเราทำจิตของเราให้ขาวรอบนี้แหละพรหมบุญครบถ้วนเลยต้องว่าอย่างนี้ ใต้พวกที่คุยโตไม่ใหญ่ไม่รู้เรื่องหรือก ยังไม่ไปถึงไหนหรือกอย่าไปเชื่อ ทีหลังโยมจะได้ไม่โดนหลอกเนียบฟังพระอาจารย์แล้วก็สงสัยก็พระอาจารย์ยังมีชีวิตอยู่ก็มาซักใช้ไต่ถามได้อีกเพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้นไม่ต้องกลัวพระอาจารย์เนียบต้องการสอนตามพุทธโอวาทให้เข้าใจพระพุทโธวาทที่แท้จริงซึ่งทั่วไปไม่ค่อยมีใครรู้เรื่องต้องว่าอย่างนี้อ้อ! เมื่อรู้เรื่องดีแล้วก็เอออูอะไรก็หมายถึงว่าทำพิธีมาชะกันเสียที่ทำตามแบบ(หัวเราะ)เดี๋ยวก็จะมีดีมาก...นี่แหละของจริงไม่ต้องมาก รสชาติสุดยอดเหนือเซลล์ชวนชิมกินแล้วกินอีกฟังแล้วฟังอีกก็ยังไม่เบื่อไม่หน่ายถึงฟังมากๆก็ไม่รู้เรื่องหรือกถ้าไม่ได้รู้แจ้งแทงตลอดพูดไปก็ยิ่งทำให้พวกโยมยิ่งงงหนักขึ้นยิ่งขึ้นมากขึ้นแทนที่จะดับวิตกวิจารณ์สังขารไม่ต้องปรุงแต่งก็ทำให้โยมต้องมีวิตกวิจารณ์มากขึ้นสังขารปรุงแต่งมากขึ้นแล้วมันก็ไม่ว่างต้องว่าอย่างนี้เนียบฟังสั้นๆอย่างนี้เนียบแต่ว่างได้ก็ใช้ได้แล้วเนียบ..เอาความจริงของพระพุทเจ้าไม่ใช่ของอาตมานะเนียบเอาความจริงของพระพุทเจ้าที่พระอาจารย์รู้ตามเอามาสอนพวกโยมต้องว่าอย่างนี้...

ชนะชัย เมฆา ผู้ถอดความและจัดพิมพ์

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

เวลา ๒๑.๓๕ น.